

یادداشت
سیدمصطفی فاطمی نسب

حکمرانی زیارت؛ از ایده تا اجرا

این روزها که سند جامع مشهد توسط شهرداری نگاشته می شود، بهانه خوبی است تا به الزامات و اقتضائات یک حکمرانی زیارت موفق بپردازیم.

در حوزه حکمرانی و سیاست گذاری زیارت در مشهد، آشفتنگی هایی نظیر چندپارگی، فقدان نگاه جامع تمدنی و ضعف نظام پایش دیده می شود.

پرسش این است که این نقصان را چگونه می توان در چشم انداز حکمرانی زیارت در مشهد آینده مرتفع کرد؟

ابتدا مهم است که این پرسش را چه کسی (نهادی) می پرسد؛ شهرداری؟ آستان قدس؟ استانداری؟ چراکه برای هر سؤال کننده ممکن است جواب متفاوتی وجود داشته باشد. به عبارتی در حکمرانی یکپارچه زیارت، هر نهاد از بُعد مخصوصی، مانع این یکپارچگی می شود. از این رو پاسخ به این پرسش نیز در هر بُعد متفاوت خواهد بود.

بنابراین نفس دیدن مشکل از این زاویه کلی و تجویز کلی تر آن در قالب یک پروژه سیاستی، خود به یک مانع مهم رسیدن به حکمرانی یکپارچه زیارت در مشهد تبدیل شده است.

به صورت کلی و فارغ از مسائل نظری مهم در حوزه حکمرانی زیارت و تلاش های پژوهشگران، تجربه اجرایی دست اندرکاران در برگزاری برنامه های زیارتی در مقیاس شهر نشان می دهد که مسئله مهم و حیاتی زیارت در مشهد، به نوعی پیشاحکمرانی است.

مسئله این بوده که مشهد در حوزه زیارت، یک بزرگ تر می خواهد؛ بزرگ تری با ویژگی نگاه فرانهادی (ولو خود در یک نهاد مسئول باشد)، آشنا با ادبیات حکمرانی و جایگاه حقیقی زیارت و البته مقبول اضلاع متنوع زیارت در شهر. این نسخه را فارغ از اختصاصی بودن آن برای حل این چالش، به این دلیل صحیح می دانم که سرنوشت نسخه های بدل قانونی و اسنادی ابلاغی را همگان در این مدت دیده اند.

دوم و به صورت جزئی تر، مسئله فقط چندپارگی در حکمرانی زیارت نیست. بگذاردید با ذکر یک مثال مسئله را واکاوی کنیم. به نظر شما اگر به جای واژه «زیارت» در عبارت «حکمرانی زیارت»، واژه «خانواده، سبک زندگی، رسانه و...» را اضافه کنیم، اساساً مشهد می تواند یک حکمرانی واحد در حوزه فرهنگی داشته باشد؟ پس مسئله در وهله نخست زیارت نیست؛ نفس حکمرانی فرهنگی است. باید ابتدا زمین ناهموار را علاج کرد سپس جاده ساخت. همین شکل و شمایل مسئله است که ما را مجاب می کند آن را ریشه ای تر در هر نهاد و سازمان مرتبط با زیارت بنگریم.

مشهد شهری با تناقضات فرهنگی و نهادی فراوان و گاه گشوده است. یک مکان قدسی در بستر شهری به ظاهر مدرن و مصرف گرا، یک شهر پرجمعیت و پرخدمت، وسیع و زائرمحور با منابع مالی شوکنده و پیش بینی ناپذیر، یک مدیریت شهری واحد با تعارضات ملکی و مدیریتی پرشمار و دهه تناقض دیگری که در مجال این نوشته نمی گنجد. بزرگی که آشنا به مسئله حکمرانی باشد، می داند در وهله نخست باید مسائل مرتبط با زیارت را در سازمان ها علاج کرد تا حکمرانی واحد شکل بگیرد.

از نبود نیروی انسانی آشنا با مفهوم زیارت و ساختار و بودجه ضعیف گرفته تا رقابت ها و دلخوری های شخصی و بین سازمانی و... مسائلی هستند که مانع ایجاد یک حکمرانی واحد می شوند. البته گاه در کوتاه مدت برخی اتفاقات مثبت (که ناشی از هماهنگی ها و روابط دوستانه است تا روابط سازمانی) رخ می دهد که به سرعت با رفتن اشخاص از بین می رود.

در مرحله بعد و پس از رفع عارضه از هر سازمان مرتبط، باید فهم و ادبیات مشترکی از حکمرانی زیارت در میان اضلاع مختلف به وجود آورد تا هر نهاد و سازمانی به نوبه خود بستر اجرایی شدن آن ادبیات باشد.

وقتی یک سازمان، کنش زیارتی را محدود به داخل حرم مطهر می داند و دیگری محدوده آن را در گستره شهر می بیند یا وقتی یک سازمان خدمات زائر را متوقف بر حمل و نقل و اسکان و سرویس بهداشتی و... می داند و دیگری آن را تا برنامه های فرهنگ شهری و تعالی زیارت می کشاند، واضح است در امور اجرایی نیز این اختلاف نظرها خود را به صورت تزاجمات مدیریتی نشان خواهند داد.

ما برای حکمرانی زیارت چاره ای جز جا انداختن یک روایت عمومی؛ اما مبنایی و قابل فهم در سازمان ها و نهادهای مرتبط نداریم و این مسئله به طور مستقیم به فهم و حتی انگیزه و دغدغه فهم این مبنا توسط دست اندرکاران برمی گردد و گاهی چاره ای جز پوست اندازی در حوزه نیروی انسانی نیست.

خبر

بازدید امام جمعه مشهد از منزل رهبر شهید انقلاب

امام جمعه مشهد به منظور ادای احترام به رهبر شهید انقلاب در دهه کرامت، از منزل آن بزرگمرد ایران در مشهد بازدید کرد. به گزارش قدس، آیت الله سید احمد علم الهدی به منظور ادای احترام به رهبر شهید انقلاب، حضرت آیت الله العظمی امام خامنه‌ای (رضوان الله تعالی علیه) در «دهه کرامت»، با حضور در منزل آن بزرگمرد ایران در مشهد، ضمن بازدید، به مقام شامخ شهیدان جنگ تحمیلی سوم و رهبر شهید انقلاب ادای احترام کرد.

نماینده ولی فقیه در خراسان رضوی در جریان این بازدید، ضمن اشاره به ویژگی های برجسته شخصیت سیاسی، فرهنگی و علمی قائد شهید انقلاب، به مرور خاطرات ارزشمند از مبارزات ایشان در دوران طاغوت و همچنین نقش آفرینی های بی شمار ایشان در خدمت به ملت طی دوران رهبری امت پرداخت.

طاهره فجر داودلی | صبح دیروز در حاشیه بازدید

تور رسانه ای خبرنگاران از سد طرق، مدیر عامل آب منطقه ای خراسان رضوی در تشریح وضعیت سد های مشهد ضمن گرامیداشت یاد ۱۳ شهید صنعت آب و برق کشور در جنگ رمضان، اظهار کرد: با وجود اینکه امسال چه نسبت به سال گذشته و چه نسبت به میانگین بلندمدت، بارندگی های بسیار خوبی داشتیم و میزان بارش در سطح استان و مشهد افزایش داشته؛ اما سدهای مشهد شرایط مطلوبی ندارند.

محمدعلی نعمت نژاد ادامه داد: براساس آمار هواشناسی استان، میزان بارندگی تا امروز ۱۷۹ میلیمتر بوده که نسبت به سال گذشته یعنی ۱۱۸/۵ میلیمتر و نسبت به میانگین بلندمدت حدود ۱۴۸ میلیمتر نیز بیشتر است. در حوزه شهرستان مشهد نیز براساس آمار ایستگاه هواشناسی، تاکنون ۱۷۱/۵ میلیمتر بارندگی ثبت شده در حالی که سال گذشته در همین بازه ۱۳۴ میلیمتر بوده و میانگین بلندمدت نیز حدود ۱۷۰ میلیمتر است.

بنابراین در این بخش نیز افزایش داریم؛ اما باید گفت متأسفانه الگوی بارش و زمان بندی بارندگی ها به گونه ای نبوده که در حوضه آبریز سدها منجر به ورودی قابل توجهی به مخازن شود. بارش های رگباری اغلب به سیلاب تبدیل می شوند و این سیلاب ها لزوماً وارد مخازن سدها نمی شوند.

به همین دلیل وضعیت فعلی مخازن سدها مطلوب نیست و با وجود اینکه سالی خشک را پشت سر گذاشته بودیم و بخشی از ذخایر برداشت شده بود، حتی در برخی موارد از سال گذشته نیز کمتر است. آنچه تاکنون وارد مخازن شده، اغلب ورودی پایه و تدریجی سال آبی یا سال ششمی بوده است.

■ تأمین اعتبار؛ مشکل اصلی طرح های تأمین آب خراسان رضوی

وی در تکمیل توضیحات خود افزود: متأسفانه دقیقاً در آستانه عید، سد دوستی ما عملاً از مدار بهره برداری خارج شد و حجم مخزن آن به حدی رسید که امکان استفاده وجود نداشت.

خوشبختانه در بارندگی هایی که در دو هفته اخیر به ویژه در حوضه هیررود رخ داد، تا این تاریخ حدود ۶۳ تا ۶۴ میلیون مترمکعب آب به مخزن سد دوستی وارد شده که مطابق پروتکل ها، بخشی از این آب متعلق به کشور ترکمنستان است.

مدیر عامل آب منطقه ای خراسان رضوی در پاسخ به پرسش خبرنگار قدس درباره تأمین منابع مالی پروژه های تأمین آب استان به ویژه مشهد توضیح داد: برنامه ها، نیازها و پروژه های مورد نیاز استان را تا اقف سال ۱۴۲۰ برنامه ریزی کرده ایم و مشخص است استان چه میزان آب نیاز دارد، چه پروژه هایی باید اجرا شوند و این پروژه ها باید چه زمانی به بهره برداری برسند. این برنامه ها از حدود سال های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ آغاز شده و به تأیید شرکت آب و فاضلاب کشور نیز رسیده و اکنون در حال اجراست. تنها مسئله ای که در اجرای همه پروژه ها با آن مواجه هستیم، موضوع اعتبارات است و ما نمی توانیم خود را جدا از شرایط کلی دولت و کشور بدانیم و طبیعتاً این وضعیت تحت تأثیر شرایط اقتصادی موجود است.

مدیرعامل آب منطقه ای خراسان رضوی خبر داد

وضعیت نامطلوب ذخایر سدها

با وجود افزایش بارندگی

متأسفانه الگوی بارش و زمان بندی بارندگی ها به گونه ای نبوده که در حوضه آبریز سدها منجر به ورودی قابل توجهی به مخازن شود. بارش های رگباری اغلب به سیلاب تبدیل می شوند و این سیلاب ها لزوماً وارد مخازن سدها نمی شوند

کمیسسیون اصل ۹۰ صحبت از ۳هزار و ۵۰۰ میلیارد تومان شده بود، باید صریح بگویم این رقم به طور کامل محقق نشده؛ اما بخشی از منابع در قالب های مختلف تأمین شده یا پایان سال گذشته و در تاریخ ۲۹ اسفند حدود ۳۰۰ میلیارد تومان به این بخش اختصاص یافت که ۱۰۰ میلیارد تومان از محل بند میم ماده ۲۸ و ۲۰۰ میلیارد تومان از محل درآمدهای وزارت نیرو تأمین شد و پیش از آن، برای طرح شوریجه و پروژه های هزارمسجد حدود ۳۰۰ میلیارد تومان اوراق مراهجه اختصاص یافت تا در راستای پرداخت مطالبات پیمانکاران استفاده شود.

■ بهره برداری از سد شوریجه در تیر ماه

نعمت نژاد درباره تأمین این میزان کسری آب توضیح داد: برای جبران این کسری، پروژه های اضطراری تعریف شد که بخشی از آن ها مربوط به حفاری چاه های جدید و جابه جایی چاه های موجود در آب منطقه ای استان و آبفا مشهد و قسمتی نیز مربوط به سد شوریجه است. اگر ورودی این سد به حد مورد نیاز برسد، ما هزار و ۲۵۰ لیتر بر ثانیه تأمین از این سد را پیش بینی کرده ایم و اگر این میزان تحقق پیدا نکند، در پروژه های اضطراری نیز برای آن جایگزین در نظر گرفته ایم. سد شوریجه از ابتدای سال حدود ۳ میلیون مترمکعب آورد داشته است.

مدیر عامل آب منطقه ای خراسان رضوی با اشاره به پیشرفت فیزیکی ۹۳ درصدی این سد عنوان کرد: خط انتقال این سده حدود ۶۶ تا ۶۷ درصد و متوسط پیشرفت کل طرح به ۸۳ تا ۸۷ درصد رسیده و بنده سد آماده فرایند آب گیری آغاز شده و کمیته آب گیری نیز آن را تأیید کرده است. هر مقدار رواناب و بارندگی در حوضه آبریز سد وجود داشته باشد، پشت سد ذخیره خواهد شد.

■ ذخیره سدهای استان ۱۰ درصد است

مدیر عامل آب منطقه ای خراسان رضوی با ارائه آماری درباره سدهای استان ادامه داد: خراسان رضوی در سامانه، ۱۹ سد به جز سد شوریجه دارد که هنوز به طور رسمی وارد بهره برداری نشده اند.

این سدها هر روز پایش می شوند. حجم مخازن آن ها حدود یک میلیارد و ۵۷۲ میلیون مترمکعب بوده که از این مقدار، یک میلیارد و ۱۹۰ میلیون مترمکعب مربوط به سد دوستی است. این حجم کل مخازن در تراز نرمال است و میزان آب قابل تنظیم آن ها حدود ۹۱۰ میلیون مترمکعب برآورد می شود. میزان پرشدگی فعلی سدها تا امروز حدود ۱۶۰ میلیون مترمکعب است؛ یعنی نزدیک به ۱۰ درصد ذخیره سدها آب دارد. نعمت نژاد درباره دیگر پروژه های تأمین آب مشهد توضیح داد: پروژه دیگر در حوزه انتقال آب، طرح هزارمسجد است که آن هم در زمره پروژه های میان مدت قرار دارد. فاز نخست به عنوان اولویت در نظر گرفته

شده و انتقال آب از سدهای قره تیکان و یک سد دیگر از طریق خط انتقال به ورودی تونل و سپس از تونل به ایستگاه تصفیه خانه شماره ۳ مشهد انجام خواهد شد. طول تونل این پروژه حدود ۸/۵ کیلومتر است که عملیات حفاری آن تقریباً یک سال و نیم پیش آغاز و تاکنون حدود ۲هزار و ۵۰۰ متر حفاری شده است. یکی از چالش های اصلی این پروژه، تأمین اعتبار است. در حال حاضر حفاری در یک شیفت و با سرعت حدود ۱۱ تا ۱۲ متر در روز انجام می شود.

در صورت تأمین اعتبار و فعال تر شدن کارگاه و اجرای عملیات در دو شیفت، می توان امید داشت تا پایان سال حفاری تونل که گلوگاه اصلی پروژه به شمار می آید، تکمیل شود؛ زیرا تا زمانی که حفاری تونل انجام نشود، حتی در صورت اجرای خط انتقال نیز امکان انتقال آب وجود نخواهد داشت. در حال حاضر در سد قره تیکان حدود ۱۵/۵ میلیون مترمکعب آب و در سد چهچهه نیز حدود ۹ تا ۱۰ میلیون مترمکعب آب ذخیره شده است. بنابراین اگر خط انتقال سریع تر تکمیل شود، امکان انتقال این آب به مشهد فراهم خواهد شد.

وی درباره طرح انتقال آب از دریای عمان گفت: بر اساس برنامه زمان بندی، پیش بینی شده این آب در بخش شرب در دو شیفت برسد. در حال حاضر بخش صنعتی این پروژه در دست اجراست و توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت پیگیری می شود. برای انتقال آب تا زاهدان و استان سیستان و بلوچستان نیز مجلس شورای اسلامی مصوبه ای در قالب ماده واحده تصویب کرده که شامل خرید تضمینی آب برای شرب است. ما نیز در حال پیگیری هستیم تا برای دو استان خراسان جنوبی و رضوی بخش شرب در این پروژه دیده شود. با این حال، پروژه با چالش هایی مواجه است که اخبار آن نیز منتشر شده و بخش عمده این چالش ها مربوط به مسائل مالی است؛ زیرا تأمین مالی پروژه اغلب بر عهده شرکت های صنعتی؛ به ویژه شرکت های فولادی است که به نوعی حامی مالی پروژه محسوب می شوند.

مدیر عامل آب منطقه ای خراسان رضوی در خصوص چاه های تأمین آب عنوان کرد: در مجموع استان حدود ۱۶ هزار و ۳۹ حلقه چاه مجاز فعال دارد. از این تعداد حدود ۹ هزار و ۷۹۵ حلقه مربوط به بخش کشاورزی و سایر مصارف و تقریباً ۶ هزار و ۲۴۴ حلقه نیز مربوط به سایر مصارف از جمله شرب است.

در مجموع حدود ۲ هزار و ۵۰۰ حلقه از این چاه ها چه در سطح استان و چه در شهر مشهد در حوزه آب شرب قرار دارند. در حوزه آب شرب شهر مشهد، تعداد چاه هایی که در اختیار شرکت آب و فاضلاب مشهد هستند، حدود ۵۷۸ حلقه اند که بخشی از این چاه ها به روستاهای حاشیه مشهد مربوط می شوند و مدیریت آن ها به آبفا مشهد واگذار شده است.

باید گفت بخشی از این چاه ها در داخل شهر و قسمتی دیگر در محدوده غرب دشت مشهد قرار دارند و همه این ۵۷۸ حلقه چاه همواره در مدار بهره برداری نیستند؛ زیرا هر سال تعدادی از آن ها خشک یا با کاهش آبدی مواجه می شوند. تا این لحظه ما هیچ تخصیص جدیدی برای حفر چاه مازاد به شرکت آب و فاضلاب مشهد یا آب منطقه ای نداده ایم.